

Lục Tỉnh Tân Văn

GIÁ BÀN:
MỘT NĂM... 63 00
Sáu tháng... 3 30
Ba tháng... 2 00

GIÁ BÀN:
MỘT NĂM... 75 00
Sáu tháng... 4 00
Ba tháng... 2 25

GIÁ BÀN:
MỘT NĂM... 75 00
Sáu tháng... 4 00
Ba tháng... 2 25

GIÁ BÀN:
MỘT NĂM... 75 00
Sáu tháng... 4 00
Ba tháng... 2 25

POUR LES ANNONCES s'adresser:
à SAIGON: Aux bureaux du Journal
à HANOI: Aux bureaux du Journal
Hà Nội - Việt Nam

MỤC-LỤC

Sao chổi

- 1. - Thấy tài mà trọng.
- 2. - Sao chổi.
- 3. - Lương sông văn-minh.
- 4. - Quan Toàn quyền Long từ giã Saigon
- 5. - Tàu A. Sarraut.
- 6. - Tòa đại hình.
- 7. - Thơ tin.
- 8. - Đâu xấu hay là đâu xấu.
- 9. - Hường truyền.
- 10. - Ăn cướp quá dữ.
- 11. - Thông báo.
- 12. - Oan kia theo mãi.

THẤY TÀI MÀ TRỌNG

Máy bay dạng bộ và dạng thủy

Theo cơ-thời, ngoại dụng về việc chiến-chinh, máy-bay, là một thứ máy yếu-cần hơn hết. Mới đây, tôi đã có thuật việc Chánh-phủ Nam-kỳ dâng máy-bay mà lấy học đồ tỉnh Soàiriêng. Tôi cũng đã có thuật về công-vụ ấy, chẳng may phi-công TOULZA, bị bệnh, tuy chẳng trọng, mà phải vào đường-dương, phủ cả công việc lại cho quan-hai PLAN-TARD với quan-một CLÉMENT và PHILLY thi hành. Ai cũng phải tưởng công-vụ họa đồ tỉnh Soàiriêng trở nên bề trễ, chẳng dè, nhờ lòng sốt sắng của ba vị nói trên đây, công-vụ dựng thành y như sở nguyện. Ấy là một việc rất đáng khen, đã mau mà lại thêm hay, ít tốn công người, ít tốn chi phí.

Mới đây lại nghe máy-bay dạng thủy đi từ Biềnhào lên Luang-Prabang, xa cách một ngàn năm trăm ki-lô-mét. Kể luôn và ngày giờ ghé nơi các trạm, thì dạng trường bay trọn ba ngày mới tới.

Bà cái máy-bay này không có ghế Nam-vian, song tôi bồi chiều bữa 7 Avril, đã có tin Nam vian báo rằng hai cái hồi sáng qua ranh Nam vian, theo Cửu-long-giang mà lên Kratié (Cần-chê). Bấy giờ năm-mươi bữa 8 Avril, có tin báo đã tới Kompong-Cham, tám giờ 15 tới Krachmar, tám giờ 25 tới Chlong, tám giờ 50 tới Kratié, cả hai vô sự. Sáng bữa sau 9 Avril, máy thử ba mới tới, song cũng bình-an. Cả ba nhứt định đi lên Luang-Prabang liền trong buổi ấy, nhưng bởi trời vần-vũ, mây đóng đặc, nên phải nán lại tới trưa mới khởi hành, chỉ Khône và Pakse mà lướt dạm.

Bữa 12, cả ba còn nghỉ tại Savanakhét; sáng bữa 13 buổi dâng; 11 giờ tới Vientiane; ói bá-tánh xứ Lèo khen ngợi kẻ làm sao kiết. Đàng đi một tháng, thâu lại ba ngày, thì ai tài nào mà không kính phục.

Thế thì từ đây, Lèo với Nam-kỳ này không còn cách trở. Chẳng những về việc nước, nhờ sức máy-bay làm ra liên-lạc, đem tin-tức, chỗ tho-thuê mà thối, mà cũng có thể đem khách quan tới lui, khi có việc phải hội đàm mà công luận. Vậy thì công mở đàng Biềnhào-Luang-Prabang, đây

về phần quan-hai DUMARS, đội Le GALL, MAREC với quan-tư Gleize, đã chịu nhọc-nhân nhiều lắm.

Ngừa lấy dịp may này, tôi xin đề luận một ít điều về máy-bay và dây-thép nói.

Thấy máy-bay và dây-thép nói là hai môn tiện cho việc giao thông nhiều, đáng khen đáng trọng, có kẻ - chẳng rõ vì sự ghét bỏ nào - dám đem lời gạt gẫm người quê đất trong xứ, rằng của Huê-kỳ bầy, của Hồng-mao bầy, hoặc nữa của A-lơ-măn bầy ra, chứ chẳng chịu để công cho Pháp, vì biết hẳn thật hai môn ấy của người Pháp truyền bầy.

Vấn biết Pháp-ước là một nước đã cùng ta đây công khai-hóa, người Pháp đã cùng ta làm lúc đất-dầu, song tôi chẳng hề chịu vì ơn mà tày vì. Dầu đến thế nào cũng cứ lẽ công mà bình luận. Tôi nói lớn rằng máy bay và dây-thép, của người Pháp, người Lang-gi, đây ra, chứ chẳng phải A-lơ-măn hay là Huê-kỳ, Hồng-mao nào hết. Bởi có dịp Nam-vian mới tạo nên dạng Dây-thép-nói liên lạc với Saigon, Biềnhào mở đàng máy bay với Lèo-Đông-bang đều khen là tài, nên kẻ bắt trong bầy lời gạt gẫm, làm cho nghe người đã có ơn cũng mẫn; há chẳng, tôi phải đem bằng chứng mà phân giải.

Đất Pháp trở sang người hiện danh là ADER nếu còn thì đã 86 tuổi. Người này là người máy bay và Dây-thép-nói. Từ sau người đã chuyên tìm kiếm về môn máy-bay nhưng bởi việc tìm như vậy tốn hao chẳng phải nhỏ, mà không ai giúp sức nên một mình lần mò trót hơn mười hai năm mà chưa mãn nguyện.

Tới năm 1880, Ader liền khởi lập dây-thép-nói trong thành Paris. Ấy là đội ông GREVY cầm quyền Giám-quốc. Thấy phép mẫu, mới phong thư ông Ader. Ader nhờ của ấy mới lập nên máy-bay hiệu Eole trước hết. Tôn phi trót một triệu rưỡi quan. Nhờ ông Freysmuth tiến cử, Ader mới trở tài lực mình cho quan quân rõ biết. Từ đây các xưởng mới bị thâu để làm máy-bay. Nhà nước hứa cho Ader một triệu, nếu dựng công thành. Nhờ có triệu quan đó, Ader mới làm

Hôm rày nghe thiên-hạ rộn-rục luận đàm về chuyện Sao chổi. Có kẻ lại bàn đến sự lân-thế. Bởi có mà có phần nhiều trong người quen thuộc đến hỏi tôi. Tôi mỉm cười mà đáp rằng: "Tiếng Tân-Thế chẳng phải mới nghe lần thứ nhất. Tuy vậy mà tôi cũng sẽ tìm hiểu mà phân giải ra cho."

Tìm hiểu ra, tiếng đồn ấy bởi có người Huê-Kỳ xem thiên-văn, đoán ngay cho vậy. Rằng nội trong tuần tháng Jun năm nay (1921), sẽ có sao chổi mọc; lại phải e, trái-đất xảy, đụng nhảm cái đuôi sao chổi ấy mà phải lật. Mà hệ trái-đất lật thì thế-gian này còn gì mà không loạn-đề, vì bao nhiêu nhân-vật đều phải ra tro bụi.

Tôi chẳng nói câu truyện ấy là câu truyện nói xàm, mà tôi cũng chẳng cho là đến nỗi tin thật. Tiếng Tân-Thế chẳng phải mới lọt vào tai người, lần thứ nhất. Ai này cũng như tôi, chắc đã nghe nói nhiều lần, trí còn ghi dè. Bật quá là hưng thụ thiên-văn, đem thầy cơ-thời bằng thương lâm cuộc, lòng người đã khấp, bầy ra có dự-đội mà đoạ những bươm bươm từ tham sanh chơi vậy thôi, chứ có chi đến tận-thế? Sao chổi nội trong tuần tháng Jun, sẽ mọc - Chụ; tôi chịu tin như lời; tôi chịu cho có vậy; nhưng mà mọc thì mọc chứ cái đĩa cứu sống của Đảng Tự-Nhiên đã dựng nên, đã sắp đặt đầu yên chỗ đó rồi. Người muốn cho cái cơ-tạo của Người dưới thế-gian này đời-đời kiếp-kiếp, chẳng cùng, lý-nào Người lại sợ làm, để cho sao chổi lo đui tới, mà trái-đất xảy phải đụng nhảm? Đường ấy chẳng là hư cả công-cứ độ số của người đã dựng nên chẳng ru? Không; tôi không tin mà tôi cũng không sợ; tôi tưởng ai này cũng không tin và cũng không sợ như tôi. Bật quá là chuyện trò cười, cũng như tục xử ta

ra sách-vở bỏ vô trường học máy-bay và làm máy-bay. Ngày 10 Octobre 1891, Ader bay thử tại Arminivillers. Bay dạng, song máy còn nặng nề nên không-khí nên bay không mấy lâu. Sau làm dạng máy bay khác nhẹ hơn mới bay thử tại Satary. Bởi trường Satary về vòng tròn bao, máy-bay bay vòng như ngựa. Ader hay vòng không dạng, nên phải bay bằng một dạng. Ader ngờ xưởng thợ đất xây, vật chạy, ngộp, bèn tập máy sa xưởng, Ader phải để song vô hại. Thấy sự hiểm như thế, trong nước bỏ đi, làm cho cái công của Ader kiếm tìm máy-mười năm tiêu diệt. Bởi ông máy-bay và d y thép nói có nội lại đàng, thì cũng là công của Ader là người Pháp, bầy ra, cơ sao lại chổi.

Vậy thì người mà biết khen Dây-thép-nói, khen máy-bay bao nhiêu thì phải niệm công ông Ader là người Pháp, đ kiểm tìm ra dạng

thường nói: Năm nào có sao Chổi, thì năm ấy có giặc-gã, thiên hạ lụt-vận hao hụt, băng-chàng cũng là hàng-niên, bị thất mùa mà ra đó khố? Tại sao vậy? Có phải tại thấy là mất, mà bầy chuyện vậy ru! Nếu sao Chổi mới mọc mỗi mọc như sao Hôm với sao Mai kia, thì miệng thế nói sao? Thấy hoài nhảm mà ắt không có chuyện gì vậy, sao chổi tuy lâu năm mới mọc một lần, mà chẳng phải mới mọc lần thứ nhất trong thế-kỷ này. Người trong thời-đời này chẳng phải mới nghe mới thấy mà lấy làm lạ tại sao? Kìa như năm 1861, tới năm nay kể đã sáu mươi năm, sao Chổi có mọc một lần; tới năm 1910 - nghĩa là cách 49 năm - mọc lại một lần nữa. Sao chổi năm 1910, Annam gọi là sao Phướn, người phương Âu gọi là sao Chổi Halley.

Sao Chổi mọc năm 1861, người phương Âu lấy làm thường, nên không bầy đức chi là; chỉ như sao Halley năm 1910, khi mới tên cho đến khi bắt đầu, người phương Âu và Mi lấy làm vui mừng lắm lắm, mà như là người ở thành Paris (Pháp-quốc) với người ở thành New-Doo, (New-York) Huê-Kỳ, thì hẳn bị hơn hết. Người hai thành ấy hằng đem hàng bầy yên-âm ca-xang, tổ dạ mừng vui, hậu tiếp sao Halley đến viếng. Bởi cơ, người có chí xáo-quyet, mới thừa lại cơ-hội mà bầy ra một thứ rư-gờ gọi là Cocktail au Cyanogène hẳn mà thâu lợi lại lớn.

Chưa biết dịp tháng Jun tới đây, người trực lợi sẽ bầy chi ra bầy? Tóm lại, người cũng thế, ta cũng thế, có sao người thấy sao Chổi lại vui mừng, còn ta sao sầu thảm? Có phải bởi lòng mê-hoặc dị-đoan, tin lời phướn phỉn mà ra sợ sệt vậy ru? Ước chi người Annam thấy sao Chổi mọc, mừng vui như Âu-Mi, thì bỏ bỏ hàng một triệu-đoàn làm no lạng trong tay, cái tiếng "Tân-Thế" này mới thật thiên-văn vàng, và là một cơ-hội mà nhắc trẻ em ta học tập làm người.

Lương sông văn-minh

Ai cũng biết cuộc văn minh của nhân-loại bắt đầu khởi phát tại nơi châu Đông-Á này trước, lần lần mở trang qua Âu-đô, Ai-Cập, Hi-Lạp, La Mã rồi mới đến khắp các nước khác. Nhưng đến đây thì gặp một thế-kỷ vàng son, là một kỷ-vực hiển Đại-tây-dương mà tràn qua Thế-giới-mới. Thật khi trước nơi châu Đông-Á này non-quần đã kết đoàn xã-hội, đã định ngôi thượng hạ, đã phủ hóa lễ nghi, thì có nhiều nước bên Âu-châu hãy còn hỗn độn, nước đã chưa có tên, mà dân cũng chưa đoàn tụ.

L. H. Mưu.

**Rượu mạnh hiệu DEJEAN đã thơm mà lại ngọt
làm cho những tay thạo rượu thầy đều khen ngợi
Chỉ một mình hãng Denis frères có trứ mà thôi**

Tình cảnh buổi xưa thì là vậy, mà sao ngày nay bên Âu-châu, bên Thế-giải-mới nước nào cũng khôn ngoan tốt chúng, tài trí phi phàm, lên trời xuống biển như thần, nghiệp khéo nghề hay như thánh, còn xứ ta đây cũng như nước khác bên Châu Đổng-Á lại trở ra tám tối lu lờ, tài đã thua sức tài, mà trí cũng thua sức trí. Cái vấn-đề này bấy nay hệ gặp lúc rành rang tôi thường muốn luận làm kẻ cứu, nhưng mà bởi tài hèn trí mọn nên suy nghĩ hoài mà giải không xong. Chẳng biết có phải tại sự tấn bộ của nhơn-quần đàu bên cũng đồng nhau, song bởi dân Âu châu bên Mỹ người ta có công học hiêm, tìm tòi mọi việc mà học thêm hoài, mà chế sửa hoài, nên trí hóa của người ta một ngày một mở rộng thêm ra, trình-độ của người ta một ngày một thêm cao lên mãi, còn dân bên Á-đông này tuy thì mang trước, mà mở mang rồi thì chờ đợi vậy mà thôi, chờ không tìm tòi mà học thêm, mà cũng không canh cái việc chi hết. Bởi sự khác nhau như vậy, nên mình tuy đi trước mà người đi sau đã theo kịp mình rồi lại bỏ mình ở sọt lại đằng sau xa. Chờ chi người đi mau mình cũng đi mau thì có lẽ người không thể theo kịp mình, chẳng lẽ lại là tôi bỏ mình được.

Mà nay trong đường tiến hóa dân Âu dân Mỹ đã đi trước, bỏ mình lại phía sau xa rồi, bây giờ nhắc chuyện cũ càng thêm buồn, chờ chẳng bỏ ích chi cho sự tiến bộ được. Vậy nên luận thử coi ngày nay cuộc văn minh đã tràn qua Châu khác làm cho các nước mới Châu ấy khôn ngoan cực điểm, còn nơi Châu Á đồng tuy là chỗ văn minh phát trước mà trở ra tám tối lu lờ, vậy chỗ sống văn-minh đã đi mất rồi mà có thể trở lại nữa hay không, mà chúng có trở lại thì nhờ ai mà trở được. Có người nói rằng « thiên địa tuần hoàn châu nhĩ phục thì » cuộc văn-minh khởi phát tại Châu Đổng-Á rồi lần lần mới qua Âu-châu, rồi qua Thế-giải-mới, nghĩa vòng khắp địa-cầu, thế thì tự nhiên rồi phải lược Thái-binh-đương mà qua về Đổng-Á nữa. Người ta đã nói như vậy, mà lại lấy nước Nhứt-bồn làm bằng chứng mà chỉ rằng ấy là cái ngôi văn-minh muốn phát lại nơi Châu Á-Đông có lẽ chẳng mau thì lâu văn-minh sẽ tái phát nơi Cực-đông một lần nữa.

Lời luận như vậy nghe cũng là hữu lý. Tôi tưởng đâu không thêm trung một câu sách xưa, đâu không thêm chỉ cái gương Nhứt-bồn, cứ lấy hiện trạng của các nước trong hoàn-cầu mà suy thì cũng đủ biết buổi này lượng sống văn-minh bên Âu, bên Mỹ hầu bỏ với mà tràn qua về bờ Cực-Đông. Và ngày nay các nước Âu, Mỹ nước nào cũng cực-điểm văn-minh, nước nào công nghệ cũng kinh-dinh, thương-trường cũng khai huệ. Ấy vậy nước nào cũng tăng kiểm đồ nguyên liệu đặng mua về mà chế tạo trong các lò công nghệ,

mà nước nào cũng toan kiếm chỗ đặng tổ-chức ngoại thương mà làm cho tiêu hóa những món hàng của nước mình chế tạo. Bên châu Đổng-Á này nội Trung-quốc số dân đã gần 400 triệu, thế thì sự bán hàng còn có chỗ nào lợi hơn. Đã vậy mà Trung-quốc đồ nguyên liệu cũng thiếu gì, song đến ngày nay mà cũng chưa ai khai khẩn đặng lấy mà dùng. Bởi các cơ sở nằm từ khi Âu-châu chiếm bải đến nay các nước tiến hóa nhau mà cạnh tranh mỗi lợi, bên Trung-quốc, kẻ lập ngân hàng, người lập tau-khẩu, kẻ mở trường giáo-dục, người chỉ cách văn-minh quyết làm cho dân Á-Đông mau tiến-hóa như người đặng khai đường giao tiếp mà đồng mưu cộng lợi.

Các nước đã chủ ý như vậy mà dân Trung-quốc coi có mỗi cũng muốn hơn hào ý của ngoại-quốc mà học tập văn-minh, như là thấy Đại-Pháp Mau-quốc ta lấy gươm công lý mà tru diệt bạo tàn thì có ý kính mến Mau-quốc ta hơn hết, mới toan kết hảo hảo nội mưu giáo-dục mà tấn bộ văn-minh. Lấy tình cảnh ấy mà suy thì đủ biết sống văn-minh đã hầu bủa đến về bờ Cực-Đông rồi, mà lượng sống ấy đầu đưa tới ấy là nhờ sức Đại-Pháp nhiều hơn hết.

Quốc-dân ta đây là một dân tộc ở liên ranh với Trung-quốc, vậy chờ sự tiến hóa tương lai của dân Trung-quốc đẹp để đường ấy mà có quan niệm gì đến quốc-dân ta hay không? Tôi tưởng đâu không bởi ai ai cũng đã biết cõi Đổng-Pháp này là một nước Pháp thứ nhì nơi chốn Viễn-Đông ấy là một chỗ để cho Đại-Pháp đứng phát có kêu được mà khai hóa cho các dân-tộc ở bờ biển Thái-binh Dương này. Vậy thì Đại-Pháp tự nhiên toan lo khai hóa dân-tộc ta trước rồi mới khai hóa tới dân Trung-quốc. Có lẽ nào mà quên lừng con cái nhà. Kia, những trường cao-đẳng học tập ngoài Hanoi đã chẳng phải là chỗ ảnh hưởng lòng quảng đại của Đại-Pháp và đường khai tri cho quốc-dân ta sao? Máy-bay đã bay giấp từ Bắc vào Nam, thương thuyền đã đông rất to tát, giấy thép nơi đây như là Saigon cho tới Nam-vang, những công cuộc ấy há chẳng phải là công trình khai hóa của Đại-Pháp ư. Nhưng có lẽ ấy vậy đầu cuộc văn-minh sẽ tái phát nơi đất Trung-quốc thì hẳn nhiên sẽ nhờ công Đại-Pháp đứng tại vùng đất Việt-Nam mà phát triển tri thức cho người Tàu; mà văn-minh có trở lại châu Á Đổng-Á thì tộc ta cũng đồng hưởng lợi. Dân Trung-hoa một bực chẳng hề chẳng ta thua kém chi mà ấy ngai.

Lời rao

Kể từ ngày thứ sáu, nhằm 15 April 1921 phòng trị sự và thương mại về Namkỳ và Coemen của hãng « Đại-pháp Công-ti đặt rượu ở Đổng pháp » sẽ dời lại đường Lagrandière, môn bài số 22.

Quan Toàn quyền Long TỬ GIÁ SAIGON

Ngài đã xuất hành đi Dalat ở đó 2 bữa qua ngày 11 Avril thì đi Nha-trang, 12 đ n Tuy-hoa, chiều lại đ n Sông-cầu — Ngày 13 Quân-ngai — Ngày 14 Tourane. Huế 15 tại Huế, sáng hoàng thượng, 16 Đổng-hội-vinh, 17 Tỉnh-thanh-hoa.

Bởi từ đây đi về hóa riêng mà ra Hà-nội, ngày 18 lược giờ mới thì đến nơi.

Qua tháng, Juillet ngài sẽ trở lại Saigon.

Vi bởi ngài về Mau-quốc này qua, nên sự chi đầu nên đầu mới cũng cần cho các ty các sở rồi mà khi hình công sự. Chờ nên ngài ở Saigon chưa được mấy ngày đã phải đi Hà-nội là vì như vậy — Thiệt là một ông quan rất lo lắng cho xứ sở, quên sự mệt mỏi của mình.

Bồn quân cầu cho ngài qui thể bình an, trong Nam như ngoài Bắc và mỗi sự của ngài đã đề ý mà lo cho Đổng-Pháp, cho được mau thành tựu.

L. T. T. V.

Tàu A. Sarraut

Một bài khen của Quan Toàn-quyền gửi cho ông năm Thủy sư, kiêm sự Bason

Về sự dầy tin A. Sarraut mà được vuôn tròn như vậy, lưm cho lời động lòng, cho nên tôi xin gửi lời chúc mừng cho ngài, vì những công sự về phần ngài quản lý như là chỉ đống Tàu, mà ông đầu chi thiệt hết lòng cực liệc.

Sở liason mà có công đống được Tàu này không phải chuyện bỏ qua đâu, như ông Thủy bộ Mau-quốc, Đổng pháp từ r y đã có một phần sự nặng nhứt, để lo về sự Mậu biển, thì xứ sở sẽ như được mỗi khi có sự cần ích về việc binh khí.

Ký tên Long

Tòa Đại-hình

Các vụ xử ngày thứ hai 11 avril

1- Đánh người trọng thương-tịch phất chết.

Ngày 5 Decembre 1920, lối 4 giờ chiều tại Tân-sơ-hiệp (Gadinh) tên Trần-vân-Chá, Võ-vũ-Huyền-vân-Hương và Võ-vân-Chá, đang ngồi ở nhà dưới hồ, tình tình có tên Nguyễn-vân-Da lại gần tên Chá rồi chẳng nói chi cả, vòng xô nó xuống hồ. Tên Chá liền Da té luôn xuống nước rồi hai đứa niều đầu úp đã với nhau; một hồi téng téng vục ra khỏi leo lên bờ, mình vậy cả những máu. Bọn đầu tên Da có cầm một con dao nói rằng nó đi chặt cây đũa đặng chống cây thuốc.

Đa khai rằng: trước khi nó xô tên Chá xuống hồ thì hai đứa có xô-sờ rầy lộn với nhau, vì bữa nọ Chá uống rượu say có đánh nó. Khi tên Chá té thì đượ

nhắm lưỡi dao nê cầm nên bị vịch như vậy.

Chứng cứ đều khai rằng: tên Da khai gian, chớ quá thiệt nó không có rầy chi cả, xô đại tên Chá xuống hồ rồi đâm tên Chá trong lúc chúng nó úp đã với nhau.

Chờ tên này vào nhĩ thượng Chá-on thì qua ngày 25 Decembre nó chết. Quan thì quan tử thì nói rằng chớ với làm ung-độc nên Chá phải mạng vong.

Đa tuổi nay tầm năm tới không có án-tiểu chi. — Quan thì sự Gautin đọc tờ bực lợi, xin xử mấy cách nặng nề. Quan Trang-sư Dussou-bio chữa cho tên Da xin giảm bớt.

Tòa nghị rồi xử Nguyễn-vân-Da 4 năm tù.

2. Sát nhơn

Tại làng Tân-hộ, có thể a Đỗ-thị-Lyoc, từ khi chồng quá-tử bị đuối về Tàu, thì thêm về ăn ở với tên Võ-vân-Phai.

Tên này khi trước đủ ăn đủ mặc, nay lại thiếu trước hụt sau, nên thị-Lyoc phải đi thuê công trong một lò gốm nơi làng gần đó. Từ ấy sắp về sau thì thêm đến một hai khi thấy người tình của mình.

Võ-vân-Phai có 5 đứa con, đứa lớn hết tên là Võ-vân-Khoi đặng 21 tuổi; từ khi mẹ ghe nó đi làm công tại lò gốm thì Khoi mà coi sóc ăn ở trong nhà.

.....
 Khi nào có việc chi hi họ
 muốn đãi đặng quan-khách
 mà chẳng đặng rượu Sâm-
 banh (Champagne) hiệu
Tisane Marquoy de
Bergey
 Thứ này
 thì làm sao mà cho phải tình
 vui về đặng
 Rượu này có một mình hãng
 Denis frères trứ mà thôi.

thà có bằng sơ-học rồi học trường
 nào mau, nội 3 năm dùng sức thì
 bằng tới nghiệp bằng trường:

NGUYỄN XÍCH-HÔNG
 Trường này dạy pháp luật trong
 quốc gia, học xong những giáo dục,
 rồi mới làm việc được, đợc dạy.
 Trường này dạy luật sư **NGUYỄN XÍCH-HÔNG**,
 Trường này dạy luật sư bằng cấp từ
 năm 1917 đến nay, ngày 1er Mars 1921. Các
 thầy dạy này là thầy dạy có bằng Tán-
 Cừ-nhơn. Nên tại chuyên dạy sự
 với cách ăn cần sốt sắng.

Trường nào có thầy tốt sẵn lo công
 bộ tu chuyên rộng giáo dục, đợc hạnh
 phúc trẻ em mau kết quả bằng trường
NGUYỄN XÍCH-HÔNG,
 Trường này dạy văn-minh hồng
 học xong rồi mới phong hóa, trường
 này giữ nên Luân-Lý vững bền bằng
 trường **NGUYỄN XÍCH-HÔNG**.

Những nhà gia giáo nào muốn cho
 con mình mau thành tựu và khỏe hu
 thì nên gửi con họ giáo nơi trường
 Nguyễn-xích-Hông.

TRỊ BỆNH YẾU PHẠP
(Conseils médicaux)

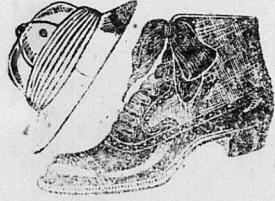
Chưa vị muốn cho trong nhà có một thứ rượu mà đáng trọng là rượu này, hoặc uống lạnh, hoặc không đông lửa, thì lấy rượu này Rhum mana là rượu thiên hạ rồi chụng và lại tốt hơn các thứ rượu rham khác.

Hãy coi cho kỹ kẻo lầm thì phí, hãy nói cho phải, cái về các nhân trảng.

Có bán trong các tiệm hàng xén

1er Prix Exposition de Hanoi 1921
Phần thưởng hạng nhất đầu-xã Hanoi 1921

Cordonnerie — Chapellerie
TONKINOISE
GRAVURE sur METAUX et MARBRE
NGUYỄN-CHI-HÒA
83 Rue Catinat. — SAIGON

• ĐÓNG GIAY TÂY bằng DA BỀN TAY
hết có đủ các thứ màu DA
LÀM NÓN theo kiểu SINGAPORE và kiểu là **NÓN CAO SU** thứ này tới có chế ra làm được thật tốt dùng thật lâu chẳng hề sứt mẻ như trước nữa.

NÓN DA (FEUTRES) mua bán tùy loại đủ kiểu.

• KHẮC CON ĐẤU ĐỒNG VÀ CHẠM MỘ BIA DA CÀM THẠCH rất tinh xảo, gửi lại rẽ.

BẢN SĨ ĐI LỰU ĐẤU thiết là nhiều màu như: GIẤY TAY, NÓN CÀS-QUES, NÓN FEUTRES, GIẤY HA ĐÀ-LANG, ĐIỆP DA-LANG và NHUNG đủ màu, QUỐC-BÀ SƠN-ĐEN QUẢNH-NHUNG, CHẾ KỊCH-ĐU và THONEI và vân vân.

Xin **CHU-TON** chiếu có viết thư về thương nghị tôi sẽ hồi âm lập tức, có **CATALOGUE (SÁCH MÀU)** gửi tặng **QUY KHÁCH**.

NGUYỄN-CHI-HÒA, Kính mời.

Cách tranh thương

Muốn buôn bán cho đắt mà không, thì phải đặt đơn cho thật sáng.

Người buôn bán ăn-chăn cũng dùng cách đó, người chimta họ cũng dùng cách ấy.

Vật thì đồng-hạng nên đưa tiệm Lạc-tinh khách-lưu số 31 đường d'Espagne chợ Saigon mà mua hoặc đến khi, hoặc đến lòn nhà Boat, mà đặt cho sáng, thì cuộc buôn bán mới thật vượng.

Tiệm đó có cả các thứ đơn đủ loại; và bán rẽ hơn các nơi.

lạy ở trước người hương an gọi là Nghinh-Thần (trước thần). Ngoài sân ban nhạc sanh thì khúc an thành (thời tức là hát một khúc riêng trong khi lễ) Vừa múa vừa hát khúc an thành thì xong thời các quan lại xuống tâu để phụng Hoàng-Thượng lên viên đàn làm lễ Điện-Quốc bạch (đàng ngọc và lụa) thời lại khúc tấu Triệu Thành, Rồi làm lễ Tiên trở đàng các thức tế phẩm lễ khúc Triệu-Thành lại phụng Hoàng-Thượng đàng trước chỗ Chánh-hiến làm lễ Sơ-Hiến (đàng rượu tuần thứ nhứt) tấu khúc Mỹ-Thành thời phụng Võ sanh múa và Bài đặt ở đưới sân bằng cái cang và Bài thích theo điệu Võ phụng Hoàng-Thượng qui. Quan tư chúc đọc bài chúc văn. Đọc xong Hoàng-Thượng về nơi bài vị. — Bây giờ các quan Phán-hiến mới lên các Tàng đàn đứng trước tẩm án hai bên đồng tấu mà làm lễ Hiến bạch (đàng lụa) và Hiến trước (đàng rượu). — Lại phụng Hoàng-Thượng lên trước chánh hiên làm lễ Achiên (đàng tuần rượu thứ hai) tấu khúc Thủy-Thành, Phụng hương-vân-sanh múa Bài-bài bằng cái vũ cái thực theo điệu văn. Kế sau làm lễ Chung hiên (đàng tuần rượu thứ ba sau cùng) tấu khúc Vĩnh Thành, xong thời bãi nhạc bài múa. Phụng Hoàng-thượng đến trước chỗ Âm-phúc làm lễ Âm-phúc và Thụ Tộ nghĩa là uống chén rượu lễ và nhận miệng thịt tộ ấy là khi đại lễ Cáo-hoàng các quan làm lễ triết soạn nghĩa là cắt những cúng phẩm. Tấu khúc Đoàn thành, phụng Hoàng-thượng ngự xuống đàn. Đến trước người hương an ở đệ nhị thảnh làm lễ Tống thần hồn lạy, tấu khúc Mỹ thành thời các quan đem ngọc bạch và tế phẩm đến rơi Liễu sử để phụng hóa tấu khúc.

Của nữa

Sabong thiệt tốt

Là sabong Cadum làm rộng càng đủ thô sáng phát quang tinh anh, không có điểm cứng mà bọt nhiều làm, đã thơm lại đẹp mùi. Làm rồi một năm mới bán ra phòng cho khô hết nước, không giống như các sabong khác thường có nước.

Tiệm nào cũng có bán giá có 25.50 không thêm chi hết.

Ăn cướp qua đứ

Tại ga Bàu-cô, trong Nhatrang ngày 7 April, 10 giờ tối, ăn cướp đoàn giầy thép, đập túi sắt, lấy hết gia tài, tiền bạc của sếp ga này. Thấy sếp giầy chạy vượt qua ga Trảng Bòm mà than thở, dữ thiệt. Còn một đám nữa về tỉnh Bentre, ngày 9 April, bảy giờ tối, ngày giờ không giống đám trước, ăn cướp 5 đũa đèn tại làng Phụng, nhà thấy cụ Cai tổng An. Vợ chồng và một đứa con, đều bị giật hết. Thấy cái túi chết rồi còn 2 mạng kia còn đứng ở ngoài Bật, được 3 tên phạm có tên này tìm 2 đứa nữa.

Nếu như vậy, thì ăn cướp nó làm một ngày một tới, mà sự dữ của chúng nó cũng một bữa một thêm, coi thế không còn sự tò sợn ăn chi nữa. Phải hèn chi nó nói ở tù ăn cơm no, hơn ở nhà.

Thứ xa lùa ga cao, trộm cướp nhiều, còn như bây giờ lùa ga rẽ sát hơn nhiều là tại sao vậy.

Có lẽ tại luật hình quá nhẹ, cho nên chúng nó không sợ, một đứa ở tù đến ba đũa no, cho nên nó dám ra tay mà làm sự toàn tại cho người lương thiện,

kể ích oi trong xóm diêng. Như đám này có 5 đứa mà nó giật được 3 mạng thì là quá lễ. Rồi bắt được có 3 còn 2 chưa thấy. Thì ba cái đầu đũa đại ăn này mà đối 3 mạng dân lành có xứng đứ vào đầu.

Còn một đám tại Chợquán, vừa tối lại chưa đóng người còn đương quai lại kẻ thì đi làm mà về, người thì đi chơi, mà nhà tên Hạp, không phải độc lạc ở xa xóm, xa làng, tại xóm đã đóng, mà lại gần làng Chánh-lương, gần tiệm rượu có Tây ở có súng bôn 4, 5 cây. Ấu cướp khi đầu vào 2 đứa làm bôn ăn bôn tử lễ, hồi thăm nhà tên Hạp ở đầu, tên Hạp thấy hồi trái, nói không phải ở đây đi vào trộm thườn nửa thì tới.

Nội có bảy nhiều nó lấy súng sủu trong tay nó, chỉ ngang ngực, bắn một phát chầu lạng.

Tên cướp nghe chạy ra cũng bị nó bừa bệ đũa, người vợ chạy ra cũng bị nó đánh phải bị sưng mắt, hai người sau còn đương bình tên Hạp thì chết mà ăn cướp chưa thấy bắt được.

Chưa chà là khổ, dữ một ngày một thêm, lấy làm lạ sợ cho kẻ có tiền quá.

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(Nonvelles du pays)

GIÁ BẠC
Ngày 14 April 1921.
Tại kho Nhà-nước 7 fr. 00

GIÁ LỬA
Ngày 14 April 1921.
Tại Cholon mỗi 100 kilog (bao trả lại):

Lúa Vĩnhlong . . .	3 \$ 25	tới 3 \$ 60
Lúa Gò công	3 \$ 70	tới 3 \$ 85
Lúa Bãixâu	3 \$ 55	tới 3 \$ 65
Lúa Bacliêu	3 \$ 65	tới 3 \$ 80
Lúa Cao man	3 \$ 00	tới 3 \$ 40
Giá bực trung	3 \$ 40	tới 3 \$ 65

Đường sửa rồi

Còn đường Mytho, ở Gò công, hay sáng xóc đất đã rồi, cho đi qua lại như xưa, không cần phải cấm nữa.

Hai mẹ con

Một mẹ đặc một con đi kiếm ai không biết mà vào trại lính O-ma, học kiếm không đặng, người quen nên đã bị bắt bỏ ở phủ-đền cả hai.

Ấy là hai mẹ con con ngựa cái của ai không biết.

Trèo cao tẻ nặng

Một thanh nữ con ai không biết, 16 tuổi, tên Lê-vân-Đông, răng mắt lờn lờn cây dựa lỏ mà chơi núi, sụt tay té xuống lọi giò phải nằm nhà thương.

Một hội mắt

Ông J... ngư nhà hàng Continental, mắt một cái bốp-phơ da xanh, có chữ P. I. đặng 180 \$ 00, 108 yên bạc và giấy tờ khác.

Ông-văn-C... 24 tuổi, bị có mắt bị có giấy thuê thân, giấy thuê ở phố Bôn đố và 25 đồng bạc.

Ông-văn-Ch... 42 tuổi, cũng khai mắt bốp đặng giấy thuê thân và 4 \$ 00.

Lê-văn-D... 22 tuổi, ở đường Chasse-loup-Laubat có mắt 5 \$ 00 và giấy thuê thân năm 1920.

Thầy Ng-văn-H... 38 tuổi thông ngôn trang sự, cũng mất một cái bốp đặng 3 \$ 00 và giấy thuê thân.

AI muốn vô hội này nữa!

LỜI RAO

Chà, mấy ông thợ chụp hình, thiên nghệ địa hạn chơi!

Tại hãng PHOTO-STUDIO, 118-122 Rue Catinat, có bán đủ thứ máy chụp hình hiệu năng cũng có kính theo giá bên Tây, như hiệu Kodak - Richard - Gaumont - Demaris - Monobloc v. v. . .

Cũng có đủ đồ phụ tùng hết thảy về nghề chụp hình và về nghề vẽ ảnh (Peinture) bán si bán le cũng đặng.

Có khuôn để làm hình chạm khắc làm, thứ nào cũng có nhiều bộ hình khác, chạm tốt lắm.

Có chụp hình cho giấy thuê thân nữa.

Có bán kính, giầy, đủ thứ thuốc sang hình.

Giấy Bromure 1/2 brilliant contraste từ hộp 100 tờ, lớn 18 x 18 thì 5 \$ 25 còn hộp 500 tờ thì 22 \$ 00.

Có kiến để làm hình máy xử nóng nữa.

Tại hãng Photo-Studio 118-122 Rue Catinat Saigon.

CÂN BẠI PHỤC KIẾN

Một người đều biết rằng: Thuốc Pinkie Pink nó hay bổ huyết. Trong cái thế thiết có một mình nó bổ huyết hơn ai cho nên có một ông danh-sỹ kia, khi nó mà nói rằng: Mỗi hũn Pinkie Pink là một cục máu. Tuy chỉ 20 năm nay thì thuốc này có danh trong tráo ngoại quốc mà lòng, mà cái sự nó bổ cho cái vị người chưa rõ, cho việc bổ huyết bổ của ông giỏi cả hai.

Đời này là đời thiên-hạ đàng xưa chưa làm ăn lực bạc, cho nên gân cốt phải hao mòn, bởi vậy cho nên ai ai cũng phải biết rằng sẵn có trong tay một vị linh-đơn rất hay, làm cho những bực bị chur hư bá thể được trở nên khương cường tráng kiện.

Ta đã biết rằng: một đấm thuốc đỏ như thuốc Pinkie Pink hay bổ máu, nhưng vậy mà chưa ai ta trước sao cho một người biết nó cho rõ, đặng mà tự chuyển tự trị, đặng có ngày nào trong mạng bình hoa mà mà uống chẳng cần gì si.

PILOLES PINK
(Bổ huyết linh đơn)

Trong các hiệu thuốc có bán, có QUÉ HỮU THUỐC của ông đợc MARIET & LAUREN Pharmacien, Bernis, de Saigon.

Hương Quina Skos

Là một thứ rượu, có màu đỏ hồng thì làm cho người thêm máu và bổ người khí. Chẳng chỉ được ai mà uống nữa, mà nó còn làm cho người khỏe mà nó được.

Bán tại hiệu, Etablissements Demarost, Place Choche, Saigon.

Rượu chầu hào hưng của **AUGUSTE MATTEI** làm tại bên xứ Corse, đã ngon về hương mà lại ngọt về cũng.

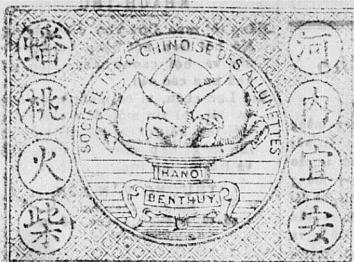
AI muốn thì phải hỏi cho **AUGUSTE MATTEI**.

Hiện nay ở trong đường chỉ có một mình hãng-Denis frères trở mà thôi.

CƠ MỘT MINH NHÀ NÀY CƠ QUYỀN
 THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LAM XE MÂY
 TẠI THÀNH St-Étienne
 Mà thời

Mons F. MICHEL, CAFFORT Successeur
 ở đường **Catinat số 36**
 SAIGON

Có Bán SÙNG
 đủ thứ và đủ kiểu. BÌ,
 THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ
 và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẻ
 Lạc-Cháu muốn mua vật chi thì xin đi thơ như vậy;
M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. - SAIGON

một mẫu...
Denis-frères
 đại lý các...
 pháp...
 quệt này.

...quệt này khắp nơi đồng pháp bán lẻ một su nhỏ một hộp nhà thì

GRAND MAGASIN
 DE
 SOIERIES
 TONKINOISES
 Gros et détail

MAISON TONKINOISE
DONG-THINH

PRIX TRÈS
 AVANTAGEUX
 pour
 l'achat en Gros

Remoi, 4 Rue de la Soie 4, - Remoi

Bản hiệu bán sũ và bán lẻ đủ các hàng Bách kỳ như Xuyên bóng tiêu,
 Minh go, Lương, The, Lược Kông, Địa minh bằng, các thứ Lạp, Lĩnh
 công, Lành hẹp, Sa tron, Sa hoa, v. v. Hàng đen, trắng, màu bết gà, màu
 trắng đều có bán hết thấy. Hàng tốt nước nhuộm kỹ mà tinh giá lại rẻ.
 Bản hiệu xưa nay vẫn chuyên về nghề bán các hàng The, Lạp Bách kỳ
 (Societes Tonkinoises), mua ngay tại chỗ làm ra, nên có thể tinh giá, thiệt
 ra về mấy nhà mua sũ (en gros) đứng kiếm lời nhiều.
 Bản hiệu mới có một thứ vải mùng rọng tulle pour monstresires bề khổ
 8m, coi trắng và ngò lằm, giá bán rất rẻ.
 Hàng gói, hàng gói lảnh hóa giao ngân (contre-remboursement) song
 gói cho một chất tiền trước hay là gói đủ tiền trước thì sẽ được trừ vào
 về cái phần tiền đã trả trước đó. (toute avance de fonds sera droit a une
 remise de 20%).
 Chư qui khách ở xa muốn lấy tiền hàng (chương hàng) bởi giá hay
 mua món gì xin cứ viết thư lại, bản hiệu sẽ hồi thư làm cho đúng vừa ý.
 Các nhưn Madame LƯƠNG-NGỌC-BÀM và NGUYỄN-THỊ-SÁM, kính bạch.

Vin Tonique et Bi-nutritif

du Docteur RIP
 VỆ SANH ƯƠU CỦA LƯƠNG Y RIP CHIẾ

Thứ thuốc rượu này là một vị đại bổ gan cốt càng
 là trong kiên tinh thần bất kỳ là bao nhiêu tuổi đến
 uống đều cả. Nhưng kẻ tuổi cao khí lực suy giảm,
 với thầy ngày xưa đã hồi môn hể uống rượu này
 vô, thất vọng cứ lảo thành đống, mặt mày tươi tốt,
 coi trẻ lại mạnh hơn xưa.

Còn con nít hể, nhữg: fên bà mất máu, có huyê
 bạch, có chũa, nhữg: kẻ hao tổn tinh thần, hể nhữg
 nhữg: rãy vào thì mạnh mẽ lằm hể, đa tật đố các, tinh
 thần lằm kiên.

Cả mỗi về là ba đồng bạc.

Có trụ tại hiệu thuốc tây ở đường Marins số 199
 Chalon dépôt Pharmacie Franco-Chinoise 199 rue
 des Marins Cholon.

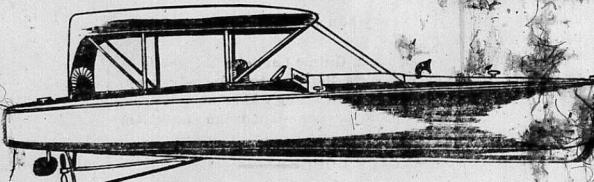
SAIGON
 Le Directeur-Général,
LIAM HONG-BENG

LIAM HONG BENG & Co
 N° 17, 19, 21 et 23, Rue de Orange
SAIGON

Le Seul Directeur
YOUNG HAI POE

BẢN SỈ VÀ BÁN LẺ GIÁ NƠI NƠI KHÁC.

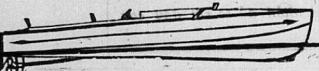
Bột heo mồi (Jambon Australie) hiệu «Garbala Ham» xuất thom và ngon
 hơn thứ khác.
 Bơ (Beurre Australie) hiệu «Parisis» hoặc ăn bánh mì hoặc nấu đồ ăn khác
 dùng cả.
 Rượu mạnh số hiệu G.A. Jobit & Co Cognac có thứ 18 năm và thứ 35 năm.
 Rượu chất trắng và rượu chất đỏ (Médée) của Bordeaux gói qua.
 Rượu chất đỏ thứ sáu, năm 1896 và năm 1911 hiệu Chamberlin.
 Lạ về đũa (Bière noire) hiệu The Dog's Head Saint cũng hể huyê.
 Nước uống hể «Jansen» có thứ ngọt và thứ lạt (Soda) uống màu tinh hể.
 Thứ hiệu hiệu «The Dreamers» mỗi gói 50 điếu hút không khô về và hể
 thom thê.
 Cigarettes Manila: Reina Victoria, Londres, Americanos và Epicares.
 Đồ hộp trái cây và đồ mứt (Confitures) của Huế kỳ số các hiệu.
 Bày trên đũa cho các nhà máy xay lúa và đậu non trắng hiệu Huế kỳ.
 Những đồ kể trên đây thì có một minh bằng này lằm Bê-Lê với rọng 20-40
 và thê.
 Hầy đến viếng hàng này hoặc là viết thư nói thêm giê.

CANOT HƠI
 Đẻ chở chuyên mau lẹ,
 đẻ tuần du diên địa

Hãy lập tức viết thơ thương nghị với
 Société Franco-Annamite des Ancois
 Etablissements
Charles BARDON
 Stê Anonyme en formation
 Quai de la Marne, SAIGON (Khánh-hội)

MỘT CÁI KIỂU THEO LOẠI POPULAIRE, KÈU LÀ AUTO-GLISSEUR SỐ 620

Chắc chắn đóng kỹ cang giăng đẹp Khoái huợt lẹ làng sạch sẽ. Giá rẻ

NGƯỜI SẴN BÁN
NHƯ MUỐN BÁN CHO
CHẮC CHẴN, BÀN XA
VÀ CON THÌ PHẢI CHẾT LIỀN
THÌ HẸY ĐẾN HÀNG

ông **L. CAFFORT**
 DƯỜNG
 MÀ MUA SÙNG ĐỒ HIỆU
 KIỂU DƯỜNG THỜI Ồ THÀNH
SAINT-ÉTIENNE

GỒI LẠI CỒ HỒN 1000 CẦY TRONG KHO

